



Ezaugarriak

50. Ablatibo/partitibo alternantzia: *-(r)ik* (v *-tik*)

Deskribapen laburra

Hizkera eredua. Gaur egungo euskaran, postposizio ablatiboa *-tik* da.

- (1) ene ondotik
ene ondo.ABL

Hizkera eredua 1. Hizkera batzuetan *-(r)ik* partitiboa ere badago singularreko formetan. Forma hau ablatibo marka zaharraren aztarna da.

- (2) ene ondorik
ene ondo.PRTV (Euskaltzaindia 1985: 403)

Honen berri non: Bizkaiera (Euskaltzaindia 1985: 403).

Hizkera eredua 2. Hizkera batzuetan *-(r)ik* pluraleko formetan azaltzen da (*-etarik*).

- (3a) Etxetik heldu niz
etxe.ABL hel.PTCP 1ABS.izan

- (3b) Behereko etxeetarik heldu niz
beheko etxe.PL.ABL hel.PTCP 1ABS.izan (MAIHE, Oihartzabal et al. 2009)

Honen berri non: ekialdeko hizkerak, Lafon (1948), Hualde (2003b: 185), Oihartzabal et al. (2009).

Hizkera eredua 3. Hizkera batzuetan, singularrean zein pluralean dago *-(r)ik*.

- (4a) Etxe(r)ik horra niz
etxe.ABL hor.ALL 1ABS.izan

- (4b) Peko etxeeta(r)ik horra niz
 beheko etxe.PL.ABL hor.ALL 1ABS.izan (PIEPA, Oihartzabal et al. 2009)

Honen berri non: Zuberera (Oihartzabal et al. 2009).

Azpi-hizkera eredu3. Hizkera batzuetan *-(r)ik* darabilte izen bereziekin eta *-ti(k)* izen arruntekin.

- (5a) Maule(r)ik jin da
 Maule.ABL jin.PTCP (3ABS).izan

- (5b) Menditik jin da
 mendi.ABL jin.PTCP (3ABS).izan

Honen berri non: Zuberera (Zuazo 2004: 40, 2013: 30).

Hizkera eredu4. Zenbait hizkeratan *-ti* dago.

- (6a) etxeti
 etxe.ABL

- (6b) menditi
 mendi.ABL

Honen berri non: «a number of geographically discontinuous areas.» (Hualde 2016).

Hizkera eredu5. Hizkera batzuetan *-tik(an)* azaltzen da.

- (7a) etxetikan
 etxe.ABL

- (7b) menditikan
 mendi.ABL

Kapitulua: Postposizioak (Lokatiboak)

Gako-hitzak: ablatiboa, lokatiboak, partitiboa, postposizioak

Oharrak:

Mendebaldeko euskaran *-(r)ik*-en agerpena *etxerik etxe* bezalako esamoldeetara mugatzen da, Zuazoren (2008: 71, 2013: 47) arabera.

«The ablative suffix *tik* may derive from a sequence *-ti-rik* (where *-ti* may originally have had a wider locational meaning and *-rik* is the partitive suffix.)» (Hualde 2016).

Aipamenak:

- Euskaltzaindia. 1985. *Euskal Gramatika: Lehen Urratsak I*. Iruñea: Institución Príncipe de Viana eta Euskaltzaindia. [Reprinted in Euskaltzaindia. 1991]
- Hualde, José Ignacio. 2003b. «Non-finite Forms». In José Ignacio Hualde and Jon Ortiz de Urbina (eds.) *A Grammar of Basque*. Berlin: Mouton de Gruyter. 196-246.
- Hualde, José Ignacio. 2016. «On Basque dialects». In Beatriz Fernández and Jon Ortiz de Urbina (eds.) *Microparameters in the grammar of Basque*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins. 15-36.
- Lafon, René. 1948. «Sur les suffixes casuelsti et -rik». *EJ 2*, [Reprinted in Lafon 1999. *Vasconiana* (Iker 11), 199-207. Bilbo: Euskaltzaindia]
- Oyharçabal, Beñat, Irantzu Epelde and Jasone Salaberria. 2009. *Norantz proiektua*. [Available in the Internet: <http://norantz.org/>]
- Zuazo, Koldo. 2004. *Euskalkiak, herriaren lekukoak*. Donostia: Elkar.
- Zuazo, Koldo. 2008. *Euskalkiak, euskararen dialektoak*. Donostia: Elkar.
- Zuazo, Koldo. 2013. *The dialects of Basque*. Reno: University of Nevada.

Erantzunak

(2) ene ondorik

BiV kodea	Herria	Euskalkia	Balioa	Datu emailea
N-ari	Arizkun (Baztan)	Nafarra	Bai	Pello Salaburu
B-get	Getxo	Mendebaldekoa	Bai	Xabier Bilbao
B-loi	Loiu	Mendebaldekoa	Bai	Oihana Astobieta
N-mez	Mezkiritz (Erroibar)	Nafarra	Bai	Orreaga Ibarra
NB-ora	Oragarre	Nafar-lapurterra	Bai	Itxaro Borda
Z-urd	Urdiñarbe	Zuberotarra	Bai	Maidier Bedaxagar
A-ara	Aramaio	Mendebaldekoa	Ez	Txipi Ormaetxea
N-arb	Arbizu	Nafarra	Ez	Juanjo Olasagarre
B-art	Artea	Mendebaldekoa	Ez	Igor Estankona
G-azp	Azpeitia	Erdialdekoa	Ez	Patxi Goenaga
G-bei	Beizama	Erdialdekoa	Ez	Lourdes Otaegi
G-ber	Bergara	Mendebaldekoa	Ez	Alexander Artzelus
G-elg	Elgoibar	Mendebaldekoa	Ez	Ane Odria
G-ert	Errenteria	Erdialdekoa	Ez	Aritz Irurtzun
N-elk	Etxaleku (Imotz)	Erdialdekoa	Ez	Imotz
B-ger	Gernika	Mendebaldekoa	Ez	Alaine Barruetabeña
N-goi	Goizueta	Nafarra	Ez	Juan Jose Zubiri

G-her	Hernani	Erdialdekoa	Ez	Eñaut Agirre
G-iru	Irun	Erdialdekoa	Ez	Ricardo Etxepare
G-its	Itsasondo	Erdialdekoa	Ez	Urtzi Etxeberria
B-lek	Lekeitio	Mendebaldekoa	Ez	Arantzazu Elordieta
B-mab	Mallabia	Mendebaldekoa	Ez	Koldo Zuazo
B-mun	Mungia	Mendebaldekoa	Ez	Miren Ibarluzea
N-orb	Orbaizeta	Nafarra	Ez	Iñaki Camino
B-otx	Otxandio	Mendebaldekoa	Ez	Xabier Burgete
N-urd	Urdiain	Nafarra	Ez	Iñigo Urrestarazu
L-zib	Ziburu	Nafar-lapurterra	Ez	Maitena Duhalde

(3a) Etxetik heldu niz

BiV kodea	Herria	Euskalkia	Balioa	Datu emailea
L-lar	Larresoro	Nafar-lapurterra	Bai	Céline Mounole
NB-ora	Oragarre	Nafar-lapurterra	Bai	Itxaro Borda
Z-urd	Urdiñarbe	Zuberotarra	Bai	Maidier Bedaxagar
B-get	Getxo	Mendebaldekoa	Ez	Xabier Bilbao
N-mez	Mezkiritz (Erroibar)	Nafarra	Ez	Orreaga Ibarra

(7b) menditikan

BiV kodea	Herria	Euskalkia	Balioa	Datu emailea
G-azp	Azpeitia	Erdialdekoa	Bai	Patxi Goenaga
G-bei	Beizama	Erdialdekoa	Bai	Lourdes Otaegi
G-elg	Elgoibar	Mendebaldekoa	Bai	Ane Odria
G-ert	Errenteria	Erdialdekoa	Bai	Aritz Irurtzun
N-elk	Etxaleku (Imotz)	Erdialdekoa	Bai	Imotz
N-goï	Goizueta	Nafarra	Bai	Juan Jose Zubiri
G-her	Hernani	Erdialdekoa	Bai	Eñaut Agirre
G-iru	Irun	Erdialdekoa	Bai	Ricardo Etxepare
L-lar	Larresoro	Nafar-lapurterra	Bai	Céline Mounole
NB-ora	Oragarre	Nafar-lapurterra	Bai	Itxaro Borda
A-ara	Aramaio	Mendebaldekoa	Ez	Txipi Ormaetxea
N-arb	Arbizu	Nafarra	Ez	Juanjo Olasagarre
N-ari	Arizkun (Baztan)	Nafarra	Ez	Pello Salaburu
B-art	Artea	Mendebaldekoa	Ez	Igor Estankona
G-ber	Bergara	Mendebaldekoa	Ez	Alexander Artzelus
B-ger	Gernika	Mendebaldekoa	Ez	Alaine Barruetabeña

B-get	Getxo	Mendebaldekoa	Ez	Xabier Bilbao
G-its	Itsasondo	Erdialdekoa	Ez	Urtzi Etxeberria
B-lek	Lekeitio	Mendebaldekoa	Ez	Arantzazu Elordieta
B-loi	Loiu	Mendebaldekoa	Ez	Oihana Astobieta
B-mab	Mallabia	Mendebaldekoa	Ez	Koldo Zuazo
N-mez	Mezkiritz (Erroibar)	Nafarra	Ez	Orreaga Ibarra
B-mun	Mungia	Mendebaldekoa	Ez	Miren Ibarluzea
N-orb	Orbaizeta	Nafarra	Ez	Iñaki Camino
B-otx	Otxandio	Mendebaldekoa	Ez	Xabier Burgete
Z-urd	Urdiñarbe	Zuberotarra	Ez	Maidier Bedaxagar
L-zib	Ziburu	Nafar-lapurtarra	Ez	Maitena Duhalde

(3b) Behereko etxeetarik heldu niz

BiV kodea	Herria	Euskalkia	Balioa	Datu emailea
L-lar	Larresoro	Nafar-lapurtarra	Bai	Céline Mounole
NB-ora	Oragarre	Nafar-lapurtarra	Bai	Itxaro Borda
Z-urd	Urdiñarbe	Zuberotarra	Bai	Maidier Bedaxagar
B-get	Getxo	Mendebaldekoa	Ez	Xabier Bilbao
N-mez	Mezkiritz (Erroibar)	Nafarra	Ez	Orreaga Ibarra

(4a) Etxe(r)ik horra niz

BiV kodea	Herria	Euskalkia	Balioa	Datu emailea
Z-urd	Urdiñarbe	Zuberotarra	Bai	Maidier Bedaxagar
B-get	Getxo	Mendebaldekoa	Ez	Xabier Bilbao
L-lar	Larresoro	Nafar-lapurtarra	Ez	Céline Mounole
N-mez	Mezkiritz (Erroibar)	Nafarra	Ez	Orreaga Ibarra
NB-ora	Oragarre	Nafar-lapurtarra	Ez	Itxaro Borda

(4b) Peko etxeeta(r)ik horra niz

BiV kodea	Herria	Euskalkia	Balioa	Datu emailea
Z-urd	Urdiñarbe	Zuberotarra	Bai	Maidier Bedaxagar
B-get	Getxo	Mendebaldekoa	Ez	Xabier Bilbao
L-lar	Larresoro	Nafar-lapurtarra	Ez	Céline Mounole
N-mez	Mezkiritz (Erroibar)	Nafarra	Ez	Orreaga Ibarra
NB-ora	Oragarre	Nafar-lapurtarra	Ez	Itxaro Borda

(5a) Maule(r)ik jin da

BiV kodea	Herria	Euskalkia	Balioa	Datu emailea
-----------	--------	-----------	--------	--------------

Z-urd	Urdiñarbe	Zuberotarra	Bai	Maidar Bedaxagar
N-ari	Arizkun (Baztan)	Nafarra	Ez	Pello Salaburu
B-get	Getxo	Mendebaldekoa	Ez	Xabier Bilbao
L-lar	Larresoro	Nafar-lapurterra	Ez	Céline Mounole
N-mez	Mezkiritz (Erroibar)	Nafarra	Ez	Orreaga Ibarra
NB-ora	Oragarre	Nafar-lapurterra	Ez	Itxaro Borda

(5b) Menditik jin da

BiV kodea	Herria	Euskalkia	Balioa	Datu emailea
Z-urd	Urdiñarbe	Zuberotarra	Bai	Maidar Bedaxagar
B-get	Getxo	Mendebaldekoa	Ez	Xabier Bilbao
L-lar	Larresoro	Nafar-lapurterra	Ez	Céline Mounole
N-mez	Mezkiritz (Erroibar)	Nafarra	Ez	Orreaga Ibarra
NB-ora	Oragarre	Nafar-lapurterra	Ez	Itxaro Borda

(6a) etxeti

BiV kodea	Herria	Euskalkia	Balioa	Datu emailea
A-ara	Aramaio	Mendebaldekoa	Bai	Txipi Ormaetxea
N-arb	Arbizu	Nafarra	Bai	Juanjo Olasagarre
G-bei	Beizama	Erdialdekoa	Bai	Lourdes Otaegi
G-ber	Bergara	Mendebaldekoa	Bai	Alexander Artzelus
N-elk	Etxaleku (Imotz)	Erdialdekoa	Bai	Imotz
B-get	Getxo	Mendebaldekoa	Bai	Xabier Bilbao
L-lar	Larresoro	Nafar-lapurterra	Bai	Céline Mounole
B-loi	Loiu	Mendebaldekoa	Bai	Oihana Astobieta
N-mez	Mezkiritz (Erroibar)	Nafarra	Bai	Orreaga Ibarra
B-mun	Mungia	Mendebaldekoa	Bai	Miren Ibarluzea
N-orb	Orbaizeta	Nafarra	Bai	Iñaki Camino
N-ari	Arizkun (Baztan)	Nafarra	Ez	Pello Salaburu
B-art	Artea	Mendebaldekoa	Ez	Igor Estankona
G-azp	Azpeitia	Erdialdekoa	Ez	Patxi Goenaga
G-elg	Elgoibar	Mendebaldekoa	Ez	Ane Odria
G-ert	Errenteria	Erdialdekoa	Ez	Aritz Irurtzun
B-ger	Gernika	Mendebaldekoa	Ez	Alaine Barruetabeña
N-go	Goizueta	Nafarra	Ez	Juan Jose Zubiri
G-her	Hernani	Erdialdekoa	Ez	Eñaut Agirre
G-iru	Irun	Erdialdekoa	Ez	Ricardo Etxepare

G-its	Itsasondo	Erdialdekoa	Ez	Urtzi Etxeberria
B-lek	Lekeitio	Mendebaldekoa	Ez	Arantzazu Elordieta
B-mab	Mallabia	Mendebaldekoa	Ez	Koldo Zuazo
NB-ora	Oragarre	Nafar-lapurtarra	Ez	Itxaro Borda
B-otx	Otxandio	Mendebaldekoa	Ez	Xabier Burgete
Z-urd	Urdiñarbe	Zuberotarra	Ez	Maidar Bedaxagar
L-zib	Ziburu	Nafar-lapurtarra	Ez	Maitena Duhalde

(6b) menditi

BiV kodea	Herria	Euskalkia	Balioa	Datu emailea
A-ara	Aramaio	Mendebaldekoa	Bai	Txipi Ormaetxea
N-arb	Arbizu	Nafarra	Bai	Juanjo Olasagarre
G-bei	Beizama	Erdialdekoa	Bai	Lourdes Otaegi
G-ber	Bergara	Mendebaldekoa	Bai	Alexander Artzelus
N-elk	Etxaleku (Imotz)	Erdialdekoa	Bai	Imotz
B-get	Getxo	Mendebaldekoa	Bai	Xabier Bilbao
L-lar	Larresoro	Nafar-lapurtarra	Bai	Céline Mounole
B-loi	Loiu	Mendebaldekoa	Bai	Oihana Astobieta
N-mez	Mezkiritz (Erroibar)	Nafarra	Bai	Orreaga Ibarra
B-mun	Mungia	Mendebaldekoa	Bai	Miren Ibarluzea
N-orb	Orbaizeta	Nafarra	Bai	Iñaki Camino
N-ari	Arizkun (Baztan)	Nafarra	Ez	Pello Salaburu
B-art	Artea	Mendebaldekoa	Ez	Igor Estankona
G-azp	Azpeitia	Erdialdekoa	Ez	Patxi Goenaga
G-elg	Elgoibar	Mendebaldekoa	Ez	Ane Odria
G-ert	Errenteria	Erdialdekoa	Ez	Aritz Irurtzun
B-ger	Gernika	Mendebaldekoa	Ez	Alaine Barruetabeña
N-goï	Goizueta	Nafarra	Ez	Juan Jose Zubiri
G-her	Hernani	Erdialdekoa	Ez	Eñaut Agirre
G-iru	Irun	Erdialdekoa	Ez	Ricardo Etxepare
G-its	Itsasondo	Erdialdekoa	Ez	Urtzi Etxeberria
B-lek	Lekeitio	Mendebaldekoa	Ez	Arantzazu Elordieta
B-mab	Mallabia	Mendebaldekoa	Ez	Koldo Zuazo
NB-ora	Oragarre	Nafar-lapurtarra	Ez	Itxaro Borda
B-otx	Otxandio	Mendebaldekoa	Ez	Xabier Burgete
Z-urd	Urdiñarbe	Zuberotarra	Ez	Maidar Bedaxagar

L-zib	Ziburu	Nafar-lapurterra	Ez	Maitena Duhalde
-------	--------	------------------	----	-----------------

(7a) etxetikan

BiV kodea	Herria	Euskalkia	Balioa	Datu emailea
G-azp	Azpeitia	Erdialdekoa	Bai	Patxi Goenaga
G-bei	Beizama	Erdialdekoa	Bai	Lourdes Otaegi
G-elg	Elgoibar	Mendebaldekoa	Bai	Ane Odria
G-ert	Errenteria	Erdialdekoa	Bai	Aritz Irurtzun
N-elk	Etxaleku (Imotz)	Erdialdekoa	Bai	Imotz
N-goi	Goizueta	Nafarra	Bai	Juan Jose Zubiri
G-her	Hernani	Erdialdekoa	Bai	Eñaut Agirre
G-iru	Irun	Erdialdekoa	Bai	Ricardo Etxepare
L-lar	Larresoro	Nafar-lapurterra	Bai	Céline Mounole
NB-ora	Oragarre	Nafar-lapurterra	Bai	Itxaro Borda
A-ara	Aramaio	Mendebaldekoa	Ez	Txipi Ormaetxea
N-arb	Arbizu	Nafarra	Ez	Juanjo Olasagarre
N-ari	Arizkun (Baztan)	Nafarra	Ez	Pello Salaburu
B-art	Artea	Mendebaldekoa	Ez	Igor Estankona
G-ber	Bergara	Mendebaldekoa	Ez	Alexander Artzelus
B-ger	Gernika	Mendebaldekoa	Ez	Alaine Barruetabeña
B-get	Getxo	Mendebaldekoa	Ez	Xabier Bilbao
G-its	Itsasondo	Erdialdekoa	Ez	Urtzi Etxeberria
B-lek	Lekeitio	Mendebaldekoa	Ez	Arantzazu Elordieta
B-loi	Loiu	Mendebaldekoa	Ez	Oihana Astobieta
B-mab	Mallabia	Mendebaldekoa	Ez	Koldo Zuazo
N-mez	Mezkiritz (Erroibar)	Nafarra	Ez	Orreaga Ibarra
B-mun	Mungia	Mendebaldekoa	Ez	Miren Ibarluzea
N-orb	Orbaizeta	Nafarra	Ez	Iñaki Camino
B-otx	Otxandio	Mendebaldekoa	Ez	Xabier Burgete
Z-urd	Urdiñarbe	Zuberotarra	Ez	Maidar Bedaxagar
L-zib	Ziburu	Nafar-lapurterra	Ez	Maitena Duhalde

eman ta zabal zazu



Universidad del País Vasco Euskal Herriko Unibertsitatea

